

Ekonomiye Dair Öne Çıkan Düzenlemeler ¹

26 Ekim – 1 Kasım 2023

"2024 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı" Resmi Gazete'de

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın onayladığı "2024 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı" Resmi Gazete'de yayımlandı. Programda, para politikası araçlarının enflasyonu düşürme amacıyla güçlü bir şekilde kullanılmaya devam edileceği, maliye ve gelirler politikalarının para politikasıyla koordineli yürütüleceği belirtildi.

Resmi Gazete'nin mükerrer sayısında yayımlanan Cumhurbaşkanlığı Kararı'nda, "Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Strateji ve Bütçe Başkanlığınca hazırlanan ekli '2024 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı'nın onaylanmasına karar verilmiştir" ifadelerine yer verildi.

Programda, para politikası araçlarının enflasyonu düşürme amacıyla güçlü bir şekilde kullanılmaya devam edileceği, maliye ve gelirler politikalarının para politikasıyla koordineli olarak yürütüleceği belirtildi.

Programa göre enflasyonu besleyen tüketim artışlarını önleyecek uygulamalar hayata geçirilecek, bu amaçla kredi kartıyla alışverişte ve nakit çekiminde taksit sayısı için ilave tedbirler alınacak.

Para politikası kararları enflasyon beklentileri ve fiyatlama davranışları başta olmak üzere enflasyonu etkileyen tüm unsurlardaki gelişmeler dikkate alınarak oluşturulacak.

Finansal istikrarın gözetilmesine yönelik rezerv artırıcı uygulama ve araçlar çeşitlendirerek güçlendirilecek.

Kira ve konut fiyat artışlarının enflasyondaki olumsuz etkilerinin giderilmesi için konut arzını artırıcı uygulamalar hayata geçirilecek.²

¹ Bu bülten TEPAV tarafından hazırlanmakta ve iş dünyasının yakından takip ettiği vergi, istihdam, devlet destekleri, ticaret ya da finansal alanlardaki öne çıkan yasal düzenlemeleri esas almaktadır.

² Cumhurbaşkanlığı Kararı: 2024 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programının Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 7739). Resmi Gazete, Sayı: 32350. (25 Ekim 2023).

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/10/20231025M1-1.pdf>

Merkez Bankası'ndan yeni sadeleşme adımları

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB), bankacılık sisteminde Türk lirasının (TL) payını artırmaya yönelik adımlarla birlikte sadeleşme kapsamında ihracat kredileri ve firmaların krediy e erişimine yönelik uygulama kolaylıkları getirdi.

TCMB'nin Menkul Kıymet Tesisi Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ'i Resmi Gazete'de yayımlanırken makroihtiyati çerçevede sadeleşme hakkında basın duyurusu da web sitesinde yayınlandı.

Buna göre, firmaların krediye erişimini kolaylaştırmak amacıyla bankalarca kullanılan krediler için yüzde 30 oranında menkul kıymet tesis edilmesi uygulaması ile fatura karşılığı kredi uygulaması sona erdirildi. Daha önce ihracat, yatırım ve KOBİ kredilerinde fatura muafiyet sınırı 50 bin TL'den 250 bin TL'ye çıkarılmıştı. Yeni kararlar hiçbir kredi tutarında fatura şartı aranmayacak.

Bankaların TL ticari kredilere referans oranının 1,8 katının üzerinde uyguladıkları faiz oranına göre menkul kıymet tesisi uygulaması kaldırılacak. Faktoring şirketlerinin faktoring alacaklarına referans oranının 2,7 katının üzerinde uyguladıkları faiz oranına göre menkul kıymet tesisi uygulaması da sona erdirildi.

İhracat kredilerini desteklemek amacıyla net ihracatçılık kriterinin hesaplanmasında firmaların yatırım malı ithalatı hesaplama ya dahil edilmeyecek. Böylece menkul kıymet tesisi uygulamasında, yatırım kaynaklı ithalat harcamalarının net ihracatçılığı sınırlandırması önlenerek ihracat kredilerine erişim kolaylaşacak. TCMB, daha önce reeskont kredilerine erişimde net ihracatçılık şartını yatırım malı ithalatı dahil edilemeyecek şekilde revize etmişti.

Ayrıca, bankalarca satın alınan reel kesimin ihraç ettiği menkul değerler üzerinden yüzde 30 oranında menkul kıymet tesisi uygulamasına son verildi.³

³ Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasından: Menkul Kıymet Tesisi Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sayı: 2023/29). Resmi Gazete, Sayı: 32352. (27 Ekim 2023).
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/10/20231027-7.htm>

TCMB'den 500 baz puanlık faiz artışı

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) faiz oranını beklentilere paralel artırdı. Hafize Gaye Erkan başkanlığında toplanan TCMB Para Politikası Kurulu bir haftalık repo faizini 500 baz puanlık artışla yüzde 30'dan yüzde 35'e yükseltti. Son artışla TCMB, yeni yönetiminde 5. faiz artışına imza attı. Karar metninde, enflasyon görünümünde belirgin iyileşme sağlanana kadar parasal sıkılaştırmanın gerektiği zamanda ve gerektiği ölçüde kademeli olarak güçlendirileceği belirtildi.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası politika faizini yüzde 35 seviyesine çıkardı.

Karar metninde, kurulun dezenflasyonun en kısa sürede tesisi, enflasyon beklentilerinin çıpalandırılması ve fiyatlandırma davranışlarındaki bozulmanın kontrol altına alınması için parasal sıkılaştırma sürecinin devamına karar verildiği açıklandı.

Öte yandan metinde, enflasyon görünümünde belirgin iyileşme sağlanana kadar parasal sıkılaştırmanın gerektiği zamanda ve gerektiği ölçüde kademeli olarak güçlendirileceği belirtildi.

Türk lirası mevduat payının artırılmasına yönelik ilave adımlarla parasal aktarım mekanizmasının güçlendirilmeye devam edileceğini vurgulayan kurul, faiz artırımının yanı sıra, parasal sıkılaştırma sürecini destekleyecek seçici kredi ve miktarsal sıkılaştırma kararları almayı sürdüreceğini açıkladı.⁴

Borca batık zararlara ilişkin uygulama uzatıldı

Şirketlerin bazı zararlarının borca batık olma durumunda dikkate alınmamasına ilişkin uygulama 1 Ocak 2025 tarihine kadar uzatıldı.

Anonim ve limited şirketler ile sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerin borca batık olma durumuna ilişkin yapılan hesaplamalarda kur farkı zararları ile giderlerinin yarısının dikkate alınmamasına yönelik uygulama 1 Ocak 2025 tarihine kadar uzatıldı.

Ticaret Bakanlığı'nın Resmi Gazete'de yayımlanan ve 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununun 376. maddesinin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar hakkında tebliğin geçici 1. maddesinde düzenleme yapan tebliğe göre, AŞ, limited şirketler ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler, 1 Ocak 2025 tarihine kadar ilgili kanunun 376. maddesi kapsamında sermaye kaybı veya borca batık olma durumuna ilişkin yapılan hesaplamalarda, henüz ifa edilmemiş yabancı para cinsi yükümlülüklerden doğan kur farkı zararlarının tamamı ile 2020 ve 2021 yıllarında tahakkuk eden kiralamalardan kaynaklanan giderler, amortismanlar ve personel giderlerinin toplamının yarısını dikkate almayabilecekler.⁵

⁴ Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasından: Para Politikası Kurulu Kararı (Karar Sayısı: 2023-39), 26 Ekim 2023. <https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/tr/tcmb+tr/main+menu/duyurular/basin/2023/duy2023-39>

⁵ Ticaret Bakanlığından: 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununun 376 ncı Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ, Resmi Gazete, Sayı: 32355. (31 Ekim 2023) <https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/tr/tcmb+tr/main+menu/duyurular/basin/2023/duy2023-39>

Ev ve araba satışında yeni dönem

Ticaret Bakanlığı'nın, gayrimenkul ve ikinci el taşıt satışlarında sahte ilanlarla spekülatif fiyat oluşumlarını engellemek amacıyla getirdiği ilan yasağının uygulanmasına 1 Kasım'dan itibaren başlanacak.

Bakanlık, internet sitelerinde gerçeği yansıtmayan, fiyat şişirmeleri ve aldatmacaları içeren ilanlar yoluyla taşınmaz ve ikinci el motorlu kara taşıtı ticaretinde vatandaşların mağdur edildiğinin gözlemlenmesi üzerine bazı kararlar almıştı. Resmi Gazete'nin 31 Ağustos 2023 tarihli sayısında yayımlanan düzenlemelerle taşınmaz ticareti ve ikinci el motorlu kara taşıtlarının ticaretine ilişkin yönetmeliklerde değişiklik yapılmış, 2 aylık da geçiş süreci tanınmıştı.

Bu değişikliklerle ilan sitelerinde açık kimliğini gizleyerek sahte hesaplar üzerinden ilan verilmesinin engellenmesi amaçlandı.

Buna göre, kişinin kendisine, eşine, birinci ve ikinci derece kan hısımlarına ait olmayan ya da sahibi tarafından yetkilendirilmeyen taşınmaz veya taşıtın ilana konulması 1 Kasım'dan itibaren yasaklanacak.

Bununla birlikte, emlak komisyoncuları ve oto galericileri, sahip oldukları yetki belgeleriyle doğrulama yaparak satışına yetkili oldukları taşıtı veya taşınmazı ilana koyabilecek.⁶

Depremzede KOBİ'lere faizsiz kredinin detayları belli oldu

Depremzede KOBİ'lere faizsiz kredinin üst limiti ağır hasarlılar için işletme başına 500 bin liradan 750 bin liraya çıkartıldı.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığından yapılan açıklamada, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın, Kabine Toplantısından sonra X sosyal medya platformu üzerinden KOSGEB vasıtasıyla yeni bir desteğin devreye alındığını ve Dünya Bankası ile işbirliği halinde işletme başına 200 bin lira ila 750 bin lira arasında faizsiz kredi sağlayacaklarını duyurduğu aktarıldı.

Açıklamada, desteğin üst limitinin ağır hasarlılar için işletme başına 500 bin liradan 750 bin liraya yükseldiği bilgisi verildi.

6 Şubat'taki Kahramanmaraş merkezli depremlerin ardından bölgedeki işletmelerde meydana gelen zararın karşılanması ve ekonomik canlanmanın sağlanması için "Türkiye: Deprem Sonrası Mikro, Küçük

⁶ Ticaret Bakanlığından: Taşınmaz Ticareti Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, Resmi Gazete, Sayı: 32295, (31 Ağustos 2023).

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/08/20230831-6.htm>

Ticaret Bakanlığından: İkinci El Motorlu Kara Taşıtlarının Ticareti Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, Resmi Gazete, Sayı: 32295. (31 Ağustos 2023).

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/08/20230831-5.htm>

ve Orta Ölçekli İşletmelerin Canlanması Projesi"nin hayata geçirildiği vurgulanan açıklamada, şunlar kaydedildi:

"Proje kapsamında, Dünya Bankası'ndan 450 milyon dolarlık finansman ile sağlanan destek, KOSGEB aracılığıyla az, orta ve ağır hasarlı işletmeler için farklı kademelerde kullanılacak. İşletmenin bulunduğu il, hasar durumu ve işletme ölçeğine göre artacak. Sıfır faizli olan destek, 36 aylık bir süreci kapsıyor. İlk 2 yılı geri ödemesiz olup 3. yılda 3 eşit taksitte geri ödemesi tamamlanacak. Destekten faydalanmak isteyen işletmelerden yalnızca, borç taahhünamesi ve hasar durum belgesi talep edilecek. Adıyaman, Hatay, Kahramanmaraş, Malatya ile Gaziantep'in Nurdağı ve İslahiye ilçelerinde en az yüzde 30 gelir kaybına uğramış hasarsız işletmeler de bu destekten faydalanabilecek."⁷

Reeskont faizlerinde düzenleme

Resmi Gazete'de yayımlanan Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tebliğiyle reeskont işlemlerinde iskonto faiz oranı yıllık yüzde 36,75'e çıkarıldı.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, reeskont işlemlerinde uygulanacak iskonto faiz oranları ve avans işlemlerinde uygulanacak faiz oranlarıyla ilgili değişikliğe gitti.

Reeskont ve Avans İşlemlerinde Uygulanacak Faiz Oranlarının Tespiti tebliği Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Resmi Gazete'de yayımlanan tebliğe göre, vadesine en çok 3 ay kalan senetler karşılığında yapılacak reeskont işlemlerinde uygulanacak iskonto faiz oranı yıllık yüzde 35,75 oldu. Avans işlemlerinde uygulanacak faiz oranı ise yıllık yüzde 36,75 olarak saptandı.⁸

⁷ Sanayi.gov.tr. (2023). T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı.

<https://www.sanayi.gov.tr/medya/haber/depremzede-kobilere-finansman-destegi1>

⁸ Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasından: Reeskont ve Avans İşlemlerinde Uygulanacak Faiz Oranlarının Tespiti, Resmi Gazete, Sayı: 32356, (31 Ekim 2023).

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/11/20231101-3.pdf>